

УДК 658.14 (477.8): 332.14

Шубалий О.М., д.е.н., професор

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>

shubalyi@ukr.net

Гриник І.С., здобувач ступеня доктора філософії

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0001-8154-4234>

vygng@ukr.net

Shubalyi Oleksandr, Doctor of Economic Sciences, Professor

Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>

shubalyi@ukr.net

Hrynyk Iryna, Postgraduate student,

Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0000-0001-8154-4234>

vygng@ukr.net

АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД РЕГІОНУ В УМОВАХ ВІЙНИ ЩОДО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Мета статті полягає у проведенні аналізу фінансового забезпечення сталого розвитку територіальних громад Волинської області в умовах війни на основі вивчення основних статей доходів бюджетів. В період війни найбільшою самодостатністю відзначаються міські територіальні громади (Луцька, Володимир-Волинська, Ковельська) та сусідні з ними громади, а також громади, які знаходяться у прикордонній зоні з Польщею та Маневицька громада, самодостатність якої пов'язується переважно з наявністю потужних бюджетоутворюючих лісгосподарських підприємств. Низьким рівнем фінансової самодостатності характеризується переважно громади Північної та Східної частин Волинської області через низьку економічну активність суб'єктів господарювання та низьку густину населення на цих територіях. Тому надалі важливо детальніше дослідити можливості залучення додаткових джерел фінансування для підвищення суми власних доходів цих громад.

Ключові слова: сталий розвиток, територіальні громади, аналіз поведінки, фінансове забезпечення, фінансова самодостатність.

ANALYSIS OF THE BEHAVIOR OF THE TERRITORIAL COMMUNITIES OF THE REGION IN THE CONDITIONS OF

WAR REGARDING THE FINANCIAL SECURITY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The purpose of the article is to conduct an analysis of financial support for the sustainable development of territorial communities of the Volyn region in the conditions of war based on the study of the main items of budget revenues. The implementation of all the UN Sustainable Development Goals defined at the national and regional levels during the war in Ukraine is significantly complicated, because the priority tasks remain defense and security, as well as the timely solution of the complex of social problems of the community's residents. This is generally in the context of the implementation of the socially oriented UN Sustainable Development Goals (Goals 1, 2, 3, 4, 5, 8), as well as Goal 16 "Peace, justice and strong institutions". The analysis showed that urban territorial communities (Lutska, Volodymyr-Volynska, Kovel'ska) and their neighboring communities, as well as communities located in the border zone with Poland, were most self-sufficient during the war. The high self-sufficiency of the Manevyska community is mainly due to the presence of powerful budget-generating forestry enterprises. A low level of financial self-sufficiency is mainly characterized by the communities of the Northern and Eastern parts of the Volyn region due to the low economic activity of economic entities and the low population density in these territories. Therefore, in the future, it is important to investigate in more detail the possibilities of attracting additional sources of financing to increase the amount of own income of these communities.

Key words: sustainable development, territorial communities, behavior analysis, financial support, financial self-sufficiency.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Реалізація Цілей сталого розвитку ООН в період війни є дуже складним завданням та потребує належного фінансового забезпечення. Водночас, очевидно, що в період війни пріоритетом виступають безпекові та соціальні питання, які також дотичні до реалізації ряду Цілей сталого розвитку ООН соціального спрямування, але для повноцінного фінансування таких статей потрібно забезпечити отримання додаткових доходів, зокрема власних.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. В період війни багато українських учених вивчали різні проблеми, пов'язані із особливостями поведінки територіальних громад для фінансового забезпечення реалізації Цілей сталого розвитку, зокрема: (Буркинський та ін., 2023), (Крайник та Федорчак, 2022), (Подзізей та Коробчук, 2023),

(Сидоренко та Приходько, 2023), (Скорик та ін., 2023), (Yerumenko, 2022) та інші. Вважаємо, що надалі потрібно більше уваги приділити детальнішому аналізу стану фінансування територіальними громадами реалізації цілей сталого розвитку на регіональному рівні.

Цілі статті. Мета статті полягає у проведенні аналізу фінансового забезпечення сталого розвитку територіальних громад Волинської області в умовах війни на основі вивчення основних статей доходів бюджетів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В період війни діяльність територіальних громад передбачає переважно забезпечення своєчасного фінансування соціально орієнтованих видатків та видатків на виконання адміністративних функцій. Це пов'язується переважно із виконання переважно соціально орієнтованих Цілей сталого розвитку ООН – Цілі 1, 2, 3, 4, 5, 8.

В цей час важливе значення має, в першу чергу, забезпечення доходів місцевих бюджетів, які далі можуть бути використані на реалізацію вказаних Цілей сталого розвитку.

Проведений аналіз формування доходів бюджетів територіальних громад Волинської області починаючи з 2021 року та враховуючи останні наявні дані за 9 місяців 2023 рр. у розрізі основних статей (рис. 1) показує, що у період війни сума власних доходів збільшилася порівняно з довоєнним 2021 роком. При цьому, вже за 9 місяців 2023 року отримано суму загальних доходів і зокрема власних доходів, яка відповідає сумам відповідних доходів за увесь 2022 рік. Позитивним є також те, що в період війни збільшувалася частка власних доходів – до 63,4% у 2022 році та 62,5% за 9 місяців 2023 року, тоді як у довоєнному 2021 році вона становила – 53,8%. Відповідно, враховуючи безпекові пріоритети, зменшувалася й частка субвенцій і дотацій, які отримували бюджети територіальних громад у період війни. Зокрема, частка субвенцій знизилася з 38,1% у 2021 році до 29,6% за 9 місяців 2023 року, а частка – з 8,0% до 7,8%. Також важливе значення має детальніше вивчення фінансової самодостатності у розрізі бюджетів територіальних громад Волинської області (рис. 2).

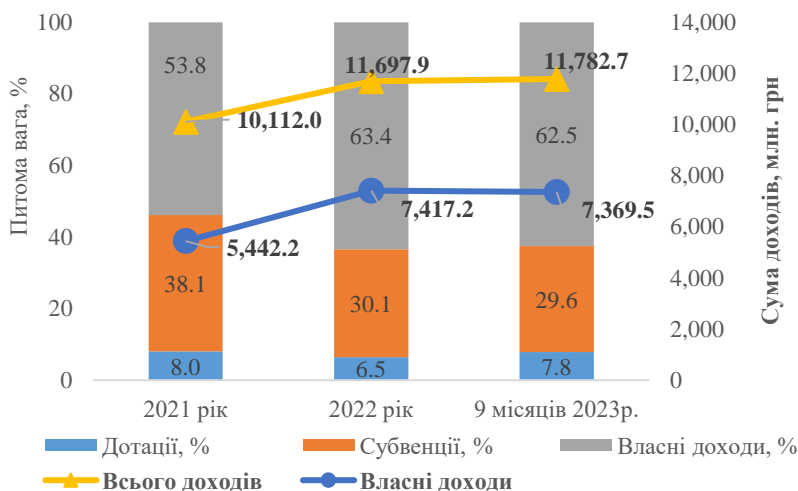

Рис. 1. Порівняльний аналіз формування доходів бюджетів територіальних громад Волинської області у 2021-2023 рр. за основними статтями (побудовано автором за даними (Департамент фінансів, 2023) та (Децентралізація, 2023))

Як бачимо, за сумою власних доходів у розрахунку на 1 км² території високий рівень самодостатності демонстрували переважно міські та прилеглі до них територіальні громади. Зокрема, це стосується Луцької громади та прилеглих Боратинської, Підгайцівської, Городищенської та Ківерцівської громад. Також це характерне для Володимир-Волинської, Поромівської, Устилузької, Оваднівської громад, а також Ковельської, Дубівської та Луківської громад. Крім того, високим рівнем самодостатності характеризувалися прикордонні з Польщею Любомльська, Рівненська, Шацька, Вишнівська громади. Високий рівень самодостатності Маневицької громади отримано переважно за рахунок високим рівнем лісозабезпеченості та наявністю кількох потужних лісгосподарських філій ДП «Ліси України», які по-суті є бюджетоутворюючими підприємствами для даної громади.

Висновки. Реалізація усіх визначених на національному та регіональному рівнях Цілей сталого розвитку ООН в період війни в Україні значно ускладнюється, адже пріоритетними завданнями залишаються оборона і безпека, а також своєчасне вирішення комплексу соціальних проблем жителів громади. Це загалом йде у контексті реалізації соціально орієнтованих Цілей сталого розвитку ООН (Цілі 1, 2, 3, 4, 5, 8), а також Цілі 16 «Мир, справедливість та сильні інститути». Аналіз показав, що в період війни найбільшою самодостатністю відзначаються міські територіальні громади (Луцька, Володимир-Волинська, Ковельська) та сусідні з ними громади, а також громади, які знаходяться у прикордонній зоні з Польщею та Маневицька громада, самодостатність якої пов'язується переважно з наявністю потужних бюджетоутворюючих лісогосподарських підприємств. Низьким рівнем фінансової самодостатності характеризується переважно громади Північної та Східної частин Волинської області через низьку економічну активність суб'єктів господарювання та низьку густину населення на цих територіях. Тому надалі важливо детальніше дослідити можливості залучення додаткових джерел фінансування для підвищення суми власних доходів цих громад.

Список бібліографічного опису

1. Буркинський Б. В., Сторонянська І. З., Горячук В. Ф., Осипов В. М., Мурзановський Г. М. Шляхи удосконалення системи бюджетного вирівнювання в Україні. *Регіональна економіка*. 2023. №2(108). С. 21-33. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-2-2>
2. Департамент фінансів Волинської обласної державної адміністрації. 2023. Виконання бюджетів області. URL: <http://www.finance.voladm.gov.ua/category/c-19-23/> (дата звернення: 26.10.2023).
3. Децентралізація в Україні. 2023. Територіальні громади. Волинська область. URL: <https://decentralization.gov.ua/areas/0332> (дата звернення: 25.10.2023).
4. Крайник, О., & Федорчак, О. (2022). Фінансування розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(43), 118–125. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.2.43.2022.3558>
5. Подзізей, О., & Коробчук, Т. (2023). Фінансове забезпечення відновлення конкурентоспроможності територіальних громад в Україні. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-11>
6. Сидоренко С.В., Приходько І.П. (2023). Актуальні питання фінансування територіальних громад в контексті децентралізації. *Фінанси,*

банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці. Дніпро, 54–56.

7. Скорик, М., Брухаль, В., & Горелик, Д. (2023). Фінансове забезпечення об'єднаних територіальних громад: проблеми та шляхи їх вирішення. *Молодий вчений*, 5 (117), 174–178. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-34>

8. Yeryomenko, A. (2022). Аналіз стану фінансового забезпечення розвитку об'єднаних територіальних громад у київській області. *Науковий журнал «Економіка і регіон»*, (2(85)), 39–46. [https://doi.org/https://doi.org/10.26906/EiR.2022.2\(85\).2630](https://doi.org/https://doi.org/10.26906/EiR.2022.2(85).2630)

References

1. Burkyns'kyv B. V., Storonyans'ka I. Z., Horyachuk V. F., Osypov V. M., Murzanovs'kyv H. M. (2023). Shlyakhy udoskonalennya systemy byudzhetnoho vyvynvuvannya v Ukraini [Ways to improve the budget equalization system in Ukraine]. *Regional economy - Rehional'na ekonomika*, 2(108), 21–33. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-2-2>

2. Department of Finance of the Volyn Regional State Administration. 2023. Implementation of regional budgets. Retrieved from <http://www.finance.voladm.gov.ua/category/c-19-23/> (accessed 26 October 2023) [in Ukrainian].

3. Decentralization in Ukraine. 2023. Territorial communities. Volyn region. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/areas/0332> (accessed 25 October 2023) [in Ukrainian].

4. Kravnyk, O., & Fedorchak, O. (2022). Finansuvannya rozvytku terytorial'nykh hromad v umovakh detsentralizatsiyi [Financing the development of territorial communities in conditions of decentralization]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice - Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(43), 118–125. <https://doi.org/10.55643/fcapter.2.43.2022.3558>

5. Podzizev, O., & Korobchuk, T. (2023). Finansove zabezpechennya vidnovlennya konkurentospromozhnosti terytorial'nykh hromad v Ukraini [Financial support for restoring the competitiveness of territorial communities in Ukraine]. *Economy and society - Ekonomika ta suspil'stvo*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-11>

6. Sydorenko S.V., Prykhod'ko I.P. (2023). Aktual'ni pytannya finansuvannya terytorial'nykh hromad v konteksti detsentralizatsiyi [Actual issues of funding of territorial communities in the context of decentralization]. *Finance, banking system and insurance in Ukraine: state, problems and prospects for development in a crisis economy - Finansy, bankiv'ska systema ta strakhuvannya v Ukraini: stan, problemy ta perspektyvy rozvytku v kryzoviy ekonomitsi*. Дніпро, 54–56.

7. Skoryk, M., Brukhal', V., & Horelyk, D. (2023). Finansove zabezpechennya ob'yednanykh terytorial'nykh hromad: problemy ta shlyakhy vikh vyryshennya [Financial provision of united territorial communities: problems and ways to solve them]. *Young scientist - Molodyy vchenyy*, 5 (117), 174–178. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-34>

8. Yeryomenko, A. (2022). Analiz stanu finansovoho zabezpechennya rozvytku ob'yednanykh terytorial'nykh hromad u kyivivs'kiy oblast [Analysis of the state of financial support for the development of united territorial communities in the Kyiv region]. *Scientific Journal "Economy and Region" – Naukovyy zhurnal «Економіка і регіон»*, (2(85)), 39–46. [https://doi.org/https://doi.org/10.26906/EiR.2022.2\(85\).2630](https://doi.org/https://doi.org/10.26906/EiR.2022.2(85).2630)